

Závěrečná zpráva poroty XIX. národní přehlídky vesnických a zemědělských
divadelních souborů - Vysoké nad Jizerou 1988

Charakteristickým rysem letošní přehlídky byla repertoárová pestrost a zejména široká škála přístupů jednotlivých souborů ke zvoleným textům. Vznikl tak velmi členitý obraz o stavu amatérského hnutí na menších a malých místech, vesnic, který se patrně v této šíři a instruktivnosti neobjevuje nikde jinde. Je to dáno již rozdílným systémem výběru v různých krajích a regionech. Může to vyvolat dojem nevyrovnanosti a obtížnosti najít a formulovat hodnotící kritéria. Ale lze to také chápat jako výhodu, která podává zprávu o podmínkách práce, o způsobu myšlení, o názoru na smysl divadelní aktivity, o estetickém cítění atd. Považujeme právě tento přístup za jeden z největších kladů přehlídky. Jeho význam spočívá v tom, že po celý týden přítomní vedoucí, režiséři i vybraní členové souborů a frekventanti kursů mají možnost porovnáváním a nahlédnutím do šíře této problematiky upřesňovat svá stanoviska, učit se poslouchat a tím obohacovat impulsy a inspirace své vlastní tvorby. Je to umožněno také tím, že základní přátelská atmosféra, která přirozeně akcentuje sounáležitost lidí milujících stejnou aktivitu je neformální, opravdová a dělná.

V repertoáru se objevily dva klasické texty. Stroupežnického *Furianti a Voskovce a Wericha Těžká Barbora*. V obou případech soubory našly svůj aktualizací přístup, jak v myšlence tak ve formě, který se stal celistvým gestem výpovědi a naznačil cesty k současnému předvedení ať už klasiky minulého století, nebo dnes již klasického avantgardního dědictví. Ostatní texty patří do okruhu současné dramatiky a poukázaly na velmi živý problém nejen amatérského divadla, že přirozená touha realizovat současné hrdiny není samospasitelná, že právě některé současné texty nejsnáze stárnou, zejména jestliže realizátoři nenajdou v přečteném textu přesahy a jeho vlastní možnosti žánrové a stylové. Zvláštní kapitolu pak tvoří hry, které se vyjadřují ke konkrétním závažným společenským otázkám současnosti. Citelně se tu projevuje absence původního českého dramatu, která je nahrazována přeloženými texty, zejména sovětskými. Dochází k paradoxu, že "nejodvážnější texty" jsou publikem přijímány a nejmenším citovým zaujetím a ohlasem. Potvrzuje to skutečnost, že občanský pocit, naléhavá potřeba vyjádřit se, nenese sama automaticky adekvátní výsledek, že musí respektovat zákony jeviště a zákony divadla a že nás nemůže minout hledání odpovědi na otázku jaká

je současná funkce divadla ať profesionálního nebo amatérského v době masmédií a v době přestavby.

Divadelní soubor Osvětové besedy a JZD Nový Život Boleradice
Ladislav Stroupežnický Naši furianti.

Soubor zvolil pro svou inscenaci klasické české veselohry úpravu blízkou svému naturelu, spontaneitě a přirozené muzikálnosti. Z těchto kvalit vychází režijní řešení představení. Režisérka ponechává hercům volnost projevu, neusiluje o hlubší propracování postav a dramatických situací, nezastírá nezkušenosti, neobratnosti a nedovednosti. Děj probíhá jako tok událostí, přerušovaný líbeznými jihočeskými písničkami, přednesenými svébytnou moravskou zpěvností. Hudební složka udává představení temporytmus a s kolektivními scénami vyjadřuje i základní téma o společenství lidí.

Divadelní soubor Tělovýchovné jednoty Sokol Nový Hrádek
Karel Steigerwald Jak hloupsti narostly parohy.

Soubor si vybral pohádku současného autora Steigerwalda, jehož text skrývá řadu úskalí. Především v rozhodnutí zda je určen dětem, nebo dospělým, nebo oběma. Souboru se podařilo vytvořit vrstevnatou inscenaci, která oslovuje obě skupiny, nabízí jak pohádkovost příběhu, tak alegorie. Arénový prostor byl zvolen z nutnosti, vyvolaných místními podmínkami nikoliv proto, že je to módní trend. Soubor se v tomto řešení pohybuje samozřejmě, využívá všech jeho předností, především blízkosti diváka a možnost jeho bezprostředního oslovení. Některé herecké nedostatky jsou vyváženy spontaneitou a především osvěceným režijním vedením. K přednostem inscenace patří jednoduchost výtvarných prostředků včetně denního světla.

Divadlo JZD SKP při MNV Bystřice u Benešova
Georgi Danailov Neseriózní komedie.

Základním problémem je zvolený text. Tato hra má mnoho prvků literárnosti, tváří se filozofičtěji než ve skutečnosti je a již ve svém základě skrývá interpretační problém. Postavám je autorem vnucena hraná, předstíraná autentičnost a stylizovaná charakternost. Tato úskalí se souboru nepodařilo překlenout, přestože s textem výrazně opravoval nejen škrty, ale i dopisováním, snahou po určitosti /zejména postavy režiséra/ a podobně.

Divadelní soubor Osvětové besedy Strážkovice
Jiří Hubač Generálka.

Hubačova Generálka je svou humorností, malým počtem postav, jediným prostředím, lákavým titulem a stala se nejfrekventovanější českou veselohrou poslední doby. Je tedy zcela logické, že po ní

těž sahají soubory typu Strážkovických. Soubor hraje pod vedením profesionálního divadelníka, který nenašel způsob, jak zakrýt nedostatků znalosti základní divadelní abecedy, a zakrýt to výraznější režijní invencí. Proto se snaha kolektivu o hledání hlubšího významu v celkem povrchném textu nesetkala s úspěchem a profesionální spolupráce setřela přirozenou autenticitu herců, neposkytla prostor pro tvořivost, kterou lze u jednotlivých členů souboru tušit.

Divadelní soubor Rádobydivadlo Osvětové besedy Klapý

Edvard Radzinskij Divadlo za časů Neróna a Seneky.

Základem inscenace je podstatná dramaturgicko režijní úprava filozofického dramatu, které se zabývá příčinami a mechanismy zneužití moci. Úprava vznikla pro podmínky a možnosti souboru, zbavuje text mnohoznačnosti, posouvá funkce postav, soustřeďuje se na příběh. I přes tato zjednodušení se režisérovi podařilo vytvořit představení výrazných divadelních kvalit. Používá znaku, metafor, šokuje naturalistickými prvky divadla krutostí, cílevědomě zdivadelňuje literárnost předlohy a vším tím udržuje diváka v napětí. Ke kvalitám inscenace patří náročná herecká práce a příkladná koncentrace celého kolektivu v průběhu představení. Tyto přednosti se projeví především ve výkonu ing. Vladislava Kaspara v postavě Neróna. Rádobydivadlo přineslo mnoho podnětů k přemýšlení o možnostech divadla ve skromných amatérských podmínkách.

Divadelní soubor Jana Honsy SKP Karolinka

Jiří Voskovec, Jan Werich Těžká Barbora

Z mnoha příkladů známe, jak nелеhké je uvádět slavné texty Osvobozeného divadla. Melodie a písňe zlidověly, satirické ostří příběhu, tak aktuální a přesné ve své době, však nutně potřebuje pomoc. Jestliže Voskovec a Werich varují před vnějším nepřítelem, souboru se podařilo najít nosné téma v poukazu na nepřítele, který je ukryt v nás. Režie neznásilňuje herce, využívá jejich typu i schopností a rozvíjí tvůrčí invenci. Vtipně vychází z regionu Valašska, čímž se postavy stávají lidovějšími a herci i divák se s nimi snadněji ztotožňuje. Drobné aktualizací vsuvky se pohybují v rámci vkusu a nepůsobí podbíživě. Metodická a cílevědomá profesionální režijní spolupráce přináší ovoce v řadě nadprůměrných hereckých výkonů. Herci se zbarvují drobnokresby, vytvářejí postavy jasnými, rovnými, adresnými a přímočarými gesty, mají schopnost poentovat a být ve spojení se sebou navzájem i s publikem. Jmenugme alespoň výkon Jana Orsága v roli Starosty a oba žoldnéře Stanislava Šuláka a Libora Křenka.

Divadelní soubor Kozina Osvětové Besedy Hostouň

Jiří Hubač Generálka.

Dvojí uvedení jednoho titulu na přehlídce nabízí možnost srovnávání. V daném případě bylo nutno tuto možnost plně využít, neboť jde navíc o soubory pracující v malých místech formami tradičního reprodukčního divadla se zvýrazněnou rekreativní funkcí. Hostouňský soubor věrně reprodukuje autorův text i jeho poznámky bez ohledu na své technické možnosti. Prokazuje zřejmé přirozené herecké schopnosti, smysl pro vnější charakteristiku chování a jednání postav. Režisér se snaží o nápadité řešení situací, pracuje s detaily, postavy fungují v rámci příběhu, méně však ve vzájemné vazbě. Pokusy o psychologizování poukazují na problematickou kvalitu textu a ve výsledku pak zůstává tříšť špílů, drobných gegů na úkor rytmu a spádu konverzačky. Soubor působil sympatičky a jeho první účast ve Vysokém jistě přispěje k jeho dalšímu vývoji, k němuž má zřetelné dispozice.

Divadelní studio Osvětové besedy Maššov

Alexandr Čchaídze Když město spí.

Divadelní studio z Maššova prokázalo již několikrát velmi výrazný smysl pro naujaté tvůrčí hledání, pro soustředěné vyjádření myšlenky dramatiky vlastním autorským přístupem. Je to pozoruhodný kolektiv, který se nebojí rizik a klade na sebe v kontextu své kategorie zcela neobvyklé vysoké nároky. V daném případě sáhl po dosud u nás neuvedeném textu gruzínského autora o nejsoučasnějším tématem, leč přece jen po patnácti letech od napsání, navíc zprostředkovaného přes ruský překlad. Složitost této cesty textu a v něm obsaženého občanského postoje k nám se projevila na romporu mezi apelativností položených otázek a jejich naléhavou sdělností při vlastním provedení. Patří tedy inscenace k těm, které provokují k přesnosti kladení otázek, k se beňování, což se prokázalo na živosti a rozporuplnosti debat v se minářích. Pro jevištní přetlumočení problémové hry zvolil soubor cestu civilního až reportážního způsobu herectví, které se vědomě zbavuje velkých gest, afektů, drobnokresby, ale neuvaroval se tomu, čemu říkáme snad spochybně nepřesně televizní pravděpodobnost.

Letošní přehlídka byla rozšířena o vystoupení hosta, jímž je Tylovo divadlo Osvětové besedy Ořechov u Brna s inscenací hry Josefa Kajetána Tyla Nové Amazonky, aneb Ženská vojna v autorské úpravě Vlastimila Pešky. Peška a Ořechovští prokázali smysl pro autenticitu amatérského lidového divadla, které má řád, obrazivost a fantasií. Působí na všechny smysly, přináší obrovskou radost souboru i publiku. Pod ztřeštěnou taškařicí a fraškou, která se nebojí parodie čitelné jádro tématu -- zkoumání výhod i nebezpečí českého národního charakteru. Představení bylo významným přínosem pro atmosféru přehlídky.

Porota ocenila dělnost a pracovitost seminářů a to jak frekventantů režijního kursu, tak rozborových seminářů za účasti souborů. Tento pracovní postup vedl k možnosti srovnávat, poukazovat na věci a tendence podstatné, nezabývat se detaily a mít na paměti zobecnění, jak k tomu vlastně vyzývá poslání vrcholné národní přehlídky. Zároveň porota doporučuje organizátorům festivalu zvážit navíc možnost setkání se souborem bez veřejnosti, při němž by se dalo konkrétně poukazovat na technické, režijní, herecké a další problémy. Porota v závěru vyjadřuje poděkování vyhlašovateli i organizátorům za mimořádně příznivé podmínky pro svou práci a přeje dalším ročníkům, zejména příštímu jubilejnímu, mnoho zčaru.

Porota pracovala ve složení Dagmar Drašarová, Alexandr Gregar, Pavel Harvánek, Otakar Roubínek /předseda/, Jaromír Vosecký, tajemnice Miroslava Císařová.

PROTOKOL O UDĚLENÍ CEN

XIX. národní přehlídky vesnických a zemědělských divadelních souborů
ve Vysokém nad Jizerou ve dnech 8. - 15. 10. 1988

Český výbor Svazu družstevních rolníků jako vyhlášovatel
uděluje na návrh odborné poroty tato ocenění:

Cenu přehlídky:

divadelnímu souboru OB a JZD Nový život Boleradice
za inscenaci hry Ladislava Stroupežnického NAŠI FURIANTI

divadelnímu souboru TJ Sokol Nový Hrádek
za inscenaci hry Karla Steigerwalda JAK HLOUPOSTI NAROSTLY PAROHY

divadelnímu souboru Jana Honsy SRP Karolinka
za inscenaci hry Jiřího Voskovce a Jana Wericha TĚŽKÁ BARBORA

Čestné uznání:

LADISLAVU VALEŠOVI za režii hry Edvarda Radziňského
DIVADLO ZA ČASŮ NERÓNA A SENEKY

NADĚ TEJKLOVÉ za režii hry Karla Steigerwalda
JAK HLOUPOSTI NAROSTLY PAROHY

Ing. VLADISLAVU KASPAROVI za vytvoření postavy Neróna ve hře
Edvarda Radziňského DIVADLO ZA ČASŮ NERÓNA A SENEKY

JANU ORSÁGOVI za vytvoření postavy Starosty ve hře Jiřího Voskovce
a Jana Wericha TĚŽKÁ BARBORA

STANISLAVU ŠULÁKOVI a LIBORU KŘENKOVI za herecký projev v postavách
žoldnéřů ve hře Jiřího Voskovce a Jana Wericha TĚŽKÁ BARBORA

členům cimbálové muziky VONICA
za jevištní interpretaci hudby ve hře Ladislava Stroupežnického
NAŠI FURIANTI

Dr. Otakar Roubínek v.r.
předseda poroty

Zdena Křivanová v.r.
za ČV SDR

Vysoké nad Jizerou 15. 10. 1988

B1.č.234/88